

Lærervejledning

I alle danskforløb i fortælleid.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forforståelsen gives ud fra en fællessamtale om billedark/introark. Eleverne kan evt. selv finde flere oplysninger.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælleid.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

Kong Lindorm

Udskoling (7.-9. klasse)

Målet med at arbejde med *Kong Lindorm* er at opleve, hvordan et folkeeventyr (trylleeventyr) ofte ændrer sig, når det bliver fortalt fra mund til mund, eller når en trykt udgave bliver frit fortalt. Hertil bliver eleverne præsenteret for både den mundtlige fortælling og en trykt udgave af eventyret, der er lidt anderledes.

Målet er også at kunne tolke eventyret med hjælp af folkedigtningens episke love, kontraktmodellen og aktantmodellen, at iagttage fortællerens kropssprog og stemme og selv at træne en god og indlevende oplæsning med udgangspunkt i noget centralt i fortællingen.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, Krop og drama)

Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

MÅL

Du kan fortælle om folkeeventyr og de to undergrupper: trylleeventyr og skæmteeventyr.

Du kan forklare, hvilke episke love eventyret indeholder.

Du kan forklare eventyrets opbygning.

Du kan redegøre for udfyldelsen af dine aktantmodeller.

Du kan give en fortolkning af eventyret med nedslag i teksten.

Du kan sætte de to udgaver af eventyret i perspektiv til hinanden.

Du kan udvælge og læse et væsentligt stykke af teksten op med indlevelse.

Tidsforbrug: 2-8 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
Se på og analyser billedet med eleverne. Tal om trylleeventyr og skæmteeventyr.	Introark Samtale om introarket.
Eleverne hører fortællingen og skriver noter til handlingen. Efter 1. lytning gennemgås Folkedigtningens episke love.	Folkedigtningens episke love Lyt til fortællingen 1. gang. Tag noter. Udfyld arket med Folkedigtningens episke love.
Samtale og tolkning af eventyret. Kom ind på temaet, der kan være overgangen fra barn til voksen. Sæt også fokus på, at den gamle kones råd bliver fulgt af den fattige fårehyrdes datter, men ikke af den rige dronning. Ligesom i Syndefaldet spiser dronningen noget, der er forbudt, og dermed bringer hun både sig selv og kongen i problemer.	Samtale og tolkning af eventyret. Forklar ud fra kontraktmodellen: <ul style="list-style-type: none"> • Hjemme (kontrakt og kontraktbrud) • "Ude" (prøvelser) • Hjemme (kontrakt overholdes)
Eventyret består af to dele. I første del får "den gamle dronning" et barn, i anden del får den unge dronning "tvillinger". Begge fødsler giver problemer.	Aktantmodellen Lyt til fortællingen 2. gang. Udfyld to modeller: <ul style="list-style-type: none"> • Model for første del af eventyret. • Model for anden del af eventyret.
Eleverne skal iagttage fortællerens kropssprog og stemme. Læg især mærke til fortællerens fremstilling af lindormen.	Kropssprog og stemme Lyt til fortællingen 3. gang. Udfyld arket om kropssprog og stemme.
Eleverne læser en trykt udgave af eventyret. Kong Lindorm https://metodebogen.dk/index.php?id=5575 I denne udgave føder dronningen både en lindorm og en prins, og eventyret slutter, da lindormen er blevet forvandlet til en prins.	Læs eventyret Læs en trykt udgave af eventyret. Find forskelle og ligheder mellem det fortalte eventyr og det trykte eventyr.
Eleverne udvælger et stykke fra eventyret, hvor der er et brændpunkt – altså et sted, som har særlig betydning. Opgaven kan evt. løses af eleverne parvis. En læser op, en begrundet valget, begge fortolker kort eventyret. Fremlæggelsen optages på mobil.	Oplæsning Udvælg et betydningsfuldt afsnit til oplæsning, begrund dit valg og læs op med inspiration fra fortællerens måde at fortælle på.
Afsluttende refleksion.	Refleksion Udfyld refleksionsarket.

Kong Lindorm

Introark

Målet med at arbejde med *Kong Lindorm* er at opleve, hvordan et folkeeventyr ofte ændrer sig, når det bliver fortalt fra mund til mund, eller når en trykt udgave bliver frit fortalt. Målet er også at kunne tolke eventyret med hjælp af forskellige modeller, at iagttage fortællerens kropssprog og stemme og selv at træne en god og indlevende oplæsning med udgangspunkt i noget centralt i fortællingen.

Kong Lindorm, 1910, Niels Skovgaard

Folkedigtningens episke love

Gennemgå lovene.

	De episke love	Forklaring
1	Indledningens hvilelov	Eventyret begynder i hvile, roligt og enkelt, for at bevæge sig til det voldsommere og mere komplekse.
2	Handlingens enstrenghed	Eventyret fortælles med en fast synsvinkel – det holder sig til ét handlingsforløb.
3	Eventyrets logik	Eventyrene foregår i en ubestemt verden ("et land") på en ubestemt tid ("engang for mange år siden") på et ubestemt sted ("i et hus i skoven") befolket af ubestemte personer ("en konge"). I eventyrene er naturlovene sat ud af kraft – et menneske kan være et dyr om natten og have sin menneskelige skikkelse om dagen.
4	Afslutningens hvilelov	Efter at handlingen er overstået, berettes om hovedpersonens videre skæbne og eventyret ender, som det begyndte, i hvile.
5	Gentagelsesloven	Eventyret indeholder ikke beskrivelser og refleksioner – men derimod skal gentagelserne give fylde til fortællingen. Gentagelserne hjælper også fortælleren med at huske eventyret.
6	3-talsloven	Den almindeligste form for gentagelse er den treleddede: 3 personer, 3 begivenheder, 3 ting.
7	Forvægtsloven	Den person, som i social forstand er den vigtigste, nævnes først: kongen før prinsen, faren før sønnen osv.
8	Bagvægtsloven	Den person, som i episk forstand er den vigtigste, nævnes sidst: Per, Poul og Esben
9	Modsætningsloven	Når to personer bringes sammen, står de ofte i et klart modsætningsforhold til hinanden: rig/fattig, menneske/trold, modig/bange, stærk/svag osv.
10	Løsrivelsesloven	En person, som i sine vante omgivelser er forudbestemt til at være svag, bliver stærk, når han/hun bryder med sit gamle fællesskab og bringer sig ud i en ny situation.
11	2-talsloven	Der er meget sjældent mere end 2 handlende på scenen ad gangen.

Folkedigtningens episke love

Gennemgå lovene og skriv, hvordan de episke love bliver brugt i eventyret *Kong Lindorm*.

	De episke love	Kong Lindorm
1	Indledningens hvilelov	
2	Handlingens enstrengethed	
3	Eventyrets logik	
4	Afslutningens hvilelov	
5	Gentagelsesloven	
6	3-talsloven	
7	Forvægtsloven	
8	Bagvægtsloven	
9	Modsætningsloven	
10	Løsrivelsesloven	
11	2-talsloven	

Aktantmodellen

Prøv at sætte eventyret ind i aktantmodellen.

Udfyld to modeller:

- Model for første del af eventyret.
- Model for anden del af eventyret.

GIVER	OBJEKT	MODTAGER
		
HJÆLPER	SUBJEKT	MODSTANDER

GIVER	OBJEKT	MODTAGER
		
HJÆLPER	SUBJEKT	MODSTANDER

Kong Lindorm

Læs eventyret

Find forskelle og ligheder mellem det fortalte eventyr og det trykte eventyr.

Forskelle og ligheder

Oplæsning

Begrund og indsæt dit oplæsningsstykke.

Oplæsningsstykke

Refleksion

Du har nu arbejdet med *Kong Lindorm*.

Målet var at gå i dybden med et folkeeventyr i en fortalt og en trykt udgave.

Hvad er et trylleeventyr?	
Giv et par eksempler på, hvordan folkedigtningens episke love kommer til udtryk i det trykte eventyr.	
Hvem er modstander og hjælper i din model for anden del af det fortalte eventyr?	
Hvilken episode udvalgte du/I til oplæsning? Begrund.	
Hvad lægger du mærke til ved en god oplæsning? Skriv gerne flere svar.	
Beskriv et par af de vigtigste forskelle mellem den fortalte og den trykte udgave af eventyret.	
Beskriv en begivenhed, hvor du har klaret dig godt i en svær situation. Overvej, hvorfor du klarede dig godt.	